

Soạn bài Luyện tập vận dụng kết hợp thao tác lập luận phân tích và so sánh

Câu 1. Cho đoạn văn:

Chớ tự kiêu tự đại. Tự kiêu tự đại là khờ dại. Vì mình hay, còn nhiều người khác hay hơn mình. Mình giỏi, còn nhiều người giỏi hơn mình. Tự kiêu tự đại tức là thoái bộ. Sông to, biển rộng thì bao nhiêu nước cũng chứa được, vì độ lượng của nó rộng và sâu. Cái chén nhỏ, cái đĩa cạn thì một chút nước cũng đầy tràn, vì độ lượng của nó hẹp nhỏ. Người mà tự kiêu tự mãn thì cũng như cái chén, cái đĩa cạn.

(Hồ Chí Minh - *Cần kiệm liêm chính*)

- a. Đoạn trích trên sử dụng những thao tác lập luận nào?
- b. Phân tích mục đích, tác dụng và cách kết hợp các thao tác lập luận trong đoạn trích.
- c. Anh (chị) rút ra kết luận gì về việc vận dụng nhiều thao tác lập luận trong một bài/đoạn văn?

Trả lời:

a. Thao tác lập luận: Phân tích và so sánh

- Phân tích:

+ Luận điểm chính: Chớ có tự kiêu tự đại.

+ Hai lí do để không nên tự kiêu tự đại là “tự kiêu tự đại là khờ dại” và “tự kiêu tự đại là thoái bộ”.

- Thao tác so sánh:

+ “mình hay” >< “nhiều người hay hơn mình”

+ “sông to, bể rộng” >< “cái chén nhỏ, cái đĩa cạn”

+ “độ lượng của nó rộng và sâu” >< “độ lượng của nó hẹp và nhỏ”

=> So sánh tương phản.

+ “người tự kiêu tự mãn... cái chén, cái đĩa cạn”

=> So sánh tương đồng.

Thao tác lập luận chính được sử dụng là so sánh có sự kết hợp với thao tác phân tích.

Soạn bài Luyện tập vận dụng kết hợp thao tác lập luận phân tích và so sánh

b. Mục đích, tác dụng

- + Làm cho vấn đề được đưa ra bàn luận trở nên sinh động, cụ thể, dễ hiểu, dễ đi vào lòng người hơn.
- + Để từ đó sống khiêm tốn hơn, biết tôn trọng người khác hơn, chịu khó học hỏi nhiều hơn.

c. Kết luận

Việc vận dụng kết hợp nhiều thao tác lập luận trong một đoạn văn (bài văn) là một việc làm tất yếu. Không có một văn bản nghị luận nào lại chỉ dùng một thao tác lập luận duy nhất, mà phải dùng kết hợp các thao tác lập luận một cách linh hoạt, có hiệu quả.

Câu 2. Lựa chọn một bài thơ (hoặc bài văn) mà anh (chị) yêu thích để viết bài luận bàn về một trong những vẻ đẹp của nó. Trong bài viết có yêu cầu vận dụng kết hợp thao tác lập luận phân tích và lập luận so sánh.

Gợi ý làm bài:

Các công việc cần làm:

- Xác định chủ đề bài văn cần viết.
- Xác định những ý chính nào để làm sáng tỏ chủ đề của bài văn và sắp xếp chúng thành dàn ý.
- Luận điểm nào được chọn để làm sáng tỏ? Nó nằm ở vị trí nào trong dàn ý?
- Xác định câu chuyển ý phù hợp giữa các ý trong bài.
- Để làm sáng tỏ luận điểm trên cần phải có những luận cứ nào. Đây là lúc cần sử dụng thao tác lập luận. Xác định rõ ràng nên sử dụng thao tác phân tích hay so sánh, thao tác nào là chủ đạo.